

TEISMŲ PRAKTIKOS AKTUALIJOS BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE DĖL KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ

Artūras Petkus

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios teisės ir proceso institutas
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Tel.: (+370 5) 271 4584
Elektroninis paštas: apetkus@mruni.eu

Pateikta 2014 m. gegužės 15 d., parengta spausdinti 2014 m. gegužės 23 d.

doi:10.13165/JUR-14-21-2-14

Įvadas

2011 metais buvo pakeista visuma Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) normų. Kai kurie svarbūs pakeitimai padaryti ir XXXIII skyriaus straipsniuose, numatančiuose baudžiamąją atsakomybę už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams. Minėtų pakeitimų esmė – „siekis tinkamai suderinti baudžiamojo įstatymo nuostatas su Europos Sąjungos institucijų ataskaitose pateiktomis rekomendacijomis, taip užtikrinant baudžiamojo įstatymo veiksmingumą <...>“¹. Nors teisės normos kūrimas, svarstymas bei priėmimas yra labai svarbus procesas, tačiau įstatymo įsigaliojimas pats savaime dar negarantuoja tinkamo normų veikimo ir socialinių santykių reguliavimo veiks-

1 Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija. Teikimas dėl teisės aktų projektų. 2010-10-01, Nr. (1.5.)7R-8417.

mingumo. Kita labai svarbi stadija – teisės taikymas – tiesiogiai siejasi su teisingumo įgyvendinimu, todėl teismų praktika, jos nuoseklumas ir turinio kokybė tampa viena pagrindinių veiksmingumo prielaidų, taikant baudžiamąjį įstatymą.

Darbe analizuojama Lietuvos teismų praktika baudžiamosiose bylose dėl nusikalstamų veikų, tiesiogiai siejamų su korupcija. Lyginant kyšininkavimo (BK 225 str.) ir papirkimo (BK 227 str.) dinamiką per pastarąjį dešimtmetį, atkreiptinas dėmesys į tai, kad užregistruotų ir ištirtų papirkimo atvejų Lietuvoje per minėtąjį laikotarpį padaugėjo beveik 10 kartų, tuo tarpu užregistruotų ir ištirtų kyšininkavimo atvejų – beveik 2 kartus². Šiuo atveju negalima daryti skubotų išvadų, kad asmenys ėmė daug dažniau papirkinėti valstybės pareigūnus arba jiems prilygintus asmenis, nes tokios dinamikos prielaidomis gali būti teisėsaugos institucijų prioritetinių veiklos krypčių perskirstymas bei kiti veiksniai, kurie nėra šio darbo objektas. Minėtų nusikalstamų veikų dinamika suformuoja poreikį panagrinėti probleminius teismų jurisprudencijos aspektus, kurie siejasi tiek su praktiniais baudžiamosios teisės taikymo iššūkiais (korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimas, įrodymų ir argumentų vertinimas ir t. t.), tiek su kriminologijos mokslo iššūkiais (valstybės institucijų reakcijos į korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas prevencinis poveikis ir pan.).

Tyrimo tikslas – išnagrinėti kai kurių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimo ypatumus, išanalizuoti skirtingų instancijų teismų argumentus bei pateikti išvalgas dėl tyrimo objektu pasirinktų Baudžiamojo kodekso normų taikymo veiksmingumo.

Tyrimo objektas yra Lietuvos teismų įgyvendinama baudžiamosios teisės taikymo praktika vykdant teisingumą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje numatytų nusikalstamų veikų kontekste.

Atliekant tyrimą taikyti analizės, apibendrinimo ir lyginamasis metodai.

1. Korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų subjekto samprata

Teismų praktikoje yra daug probleminių specialaus subjekto interpretavimo aspektų. Nors Baudžiamojo kodekso normos turi būti taikomos sistemiskai, tačiau teismų praktikoje išskiriami tam tikri valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens sąvokos ypatumai. Pažymėtina, kad BK 230 straipsnio 1-3 dalyse pateiktas oficialus sąvokų išaiškinimas leidžia nustatyti valstybės tarnautojo ir valstybės tarnautojui prilyginamo asmens požymius, pagal kuriuos sprendžiama, ar *baudžiamąja teisine prasme* asmuo yra valstybės tarnautojas (BK 230 straipsnio 1 dalis), ar valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo (BK 230 straipsnio 2 ir 3 dalis). Vien tai, kad minėtų asmenų požymiai yra apibrėžti viename BK 230 straipsnyje, neleidžia daryti išva-

2 Duomenys apie nusikalstamumą Lietuvos Respublikoje. Užregistruotos ir ištirtos nusikalstamos veikos (Forma 1 Ž) 2004-2012 m. [interaktyvus]. [žiūrėta 2014-03-18]. <<http://www.nplc.lt:8000/asis/>>.

dos, kad valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo yra laikomas valstybės tarnautoju. Tokį aiškinimą pagrindžia ne tik BK 230 straipsnio 1–3 dalyse nurodyti skirtingi požymiai, bet ir BK XXXIII skyriuje numatytos nusikalstamų veikų dispozicijos, kuriose, be valstybės tarnautojo, tiesiogiai nurodomas ir kitas – valstybės tarnautojui prilyginamas, asmuo (BK 225–229 straipsniai). Valstybės tarnautojo ir jam prilyginamo asmens sąvokų oficialus išaiškinimas yra pateiktas BK XXXIII skyriuje ir minėti asmenys yra šiame skyriuje numatytų nusikalstamų veikų specialieji subjektai, nes BK 230 straipsnio 1 dalyje tiesiogiai nurodoma, kad joje yra kalbama apie šiame skyriuje nurodytus valstybės tarnautojus³.

Pagal baudžiamąjį įstatymą valstybės tarnautojai yra asmenys, dirbantys valstybės tarnyboje, – valstybės politikai, viešojo administravimo valstybės tarnautojai pagal Valstybės tarnybos įstatymą bei kiti asmenys, kurie dirbdami valstybės ar savivaldybių institucijose ar įstaigose, teisminėse, teisėsaugos, valstybės kontrolės bei priežiūros ir joms prilygintose institucijose atlieka valdžios atstovo funkcijas arba turi administracinius įgaliojimus, taip pat oficialūs kandidatai į tokias pareigas (BK 230 straipsnio 1 dalis). Be to, valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo, kuris dirba bet kokioje valstybinėje, nevalstybinėje ar privačioje įstaigoje, įmonėje ar organizacijoje ar verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus viešojo administravimo įgaliojimus ar teikia viešąsias paslaugas, išskyrus ūkines ar technines funkcijas atliekantį asmenį (BK 230 straipsnio 3 dalis). Pažymėtina, kad valstybės tarnautojo ir jam prilyginto asmens sąvokos išaiškinamos vadovaujantis ir kitais teisės aktais, nustatančiais jų funkcijas, teises, pareigas ir įgaliojimus⁴.

Pavyzdžiui, VŠĮ „(duomenys neskelbtini)“ įstatuose, patvirtintuose Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. 1-1138, nurodyta, kad tai yra viešoji įstaiga, kurios steigėja ir savininkė yra Vilniaus miesto savivaldybės taryba. Pagrindinis šios įstaigos tikslas – teikti viešas paslaugas, vykdant savivaldybei nuosavybės teise priklausančių gyvenamųjų patalpų (socialinio būsto, bendrabučių) administravimo ir priežiūros funkcijas (Įstatų 2.1 punktą). Įstatuose apibrėžta ir įstaigos veiklos rūšys, pavyzdžiui, gyvenamųjų patalpų remonto darbų organizavimas (2.3.13 punktą), gyvenamųjų patalpų statybos užsakovo procedūrų vykdymas (2.3.17 punktą). Įstatuose įtvirtinta ir įstaigos vadovo, kaip vienasmenio įstaigos valdymo organo, kompetencija, nurodomi jo administraciniai ir kiti įgaliojimai. Pavyzdžiui, 7.2.1 punkte nurodyta, kad įstaigos vadovas „organizuoja įstaigos veiklą ir veikia Įstaigos vardu santykiuose su kitais asmenimis, sudaro visus reikiamus sandorius, išskyrus sandorius, kuriuos sudaryti draudžia Įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens priimti sprendimai“. Kaip matyti iš bylos medžiagos, V. K. nusikals-

3 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. kovo 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160/2013.

4 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008.

tamos veikos padarymo metu V. G. dirbo VšĮ „(duomenys neskelbtini)“, kuri teikia viešąsias paslaugas, direktoriumi ir turėjo administracinius įgaliojimus. Taigi pagal BK 230 straipsnio 1 dalį V. G. buvo valstybės tarnautojas. Tai, kad V. G. mano, jog jis nėra valstybės tarnautojas, veikos kvalifikacijai reikšmės neturi⁵.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos aukščiausiojo Teismo praktika dėl asmens pripažinimo valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu susiduria su tam tikrais teisinio vertinimo iššūkiais. Antai *M. M. buvo nuteistas ir pagal BK 228 straipsnio 2 dalį (piktnaudžiavimas) už tai, kad, būdamas privataus juridinio asmens (UAB „A“) direktoriumi, piktnaudžiavo jam suteiktais direktoriaus įgaliojimais siekdamas turtinės naudos, t. y. įmonės vardu pagamino netikrą dokumentą, suklastojo tikrus dokumentus ir pasinaudodamas jais padėjo UAB „A“ naudai išvaistyti UAB „B“ turtą*.⁶

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinė sesija argumentavo, kad <...> administracinių įgaliojimų turėjimas pagal BK 230 straipsnio 3 dalį iš esmės reiškia tai, kad asmuo, dirbdamas juridiniame asmenyje ar versdamasis profesine veikla, turi tam tikrus įgaliojimus jam nepavaldiems asmenims ar kitokiems administracinius įgaliojimus, susijusius su viešojo administravimo veikla. Tokiais įgaliojimais gali būti ir tie įgaliojimai, kurie padeda užtikrinti juridinio asmens savarankišką veiklą (struktūros tvarkymas, dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas), kad jis galėtų tinkamai atlikti savo funkcijas. Paprastai šie įgaliojimai susiję su tuo, kad asmuo turi teisę veikti juridinio asmens vardu. Būtent teisė veikti juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, tai dar vienas iš įgaliojimų, kurį turintis asmuo pagal BK 230 straipsnio 3 dalį gali būti prilyginta valstybės tarnautojui.⁷

Nutartyje nurodoma, kad valstybės tarnautojui BK 230 straipsnio 3 dalies prasme gali būti prilyginamas ne bet kuris asmuo, kurio darbas ar profesinė veikla reiškia viešųjų paslaugų (kaip tai suprantama pagal Viešojo administravimo įstatymą) teikimą. Šis darbas ar profesinė veikla turi būti susijusi su teisiškai reikšmingų veiksmų atlikimu, t. y. iš esmės tokių, kuriais būtų siekiama užtikrinti viešąjį interesą ir kurių neatlikimas ar netinkamas atlikimas reikštų viešojo intereso pažeidimą.

Sprendžiant klausimą dėl to, ar asmuo BK 230 straipsnio prasme laikytinas valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu nepakanka vien tik to, kad toks asmuo formaliai atitinka BK 230 straipsnio 3 dalyje įvardytus požymius – dirba juridiniame asmenyje (kitoje organizacijoje) ar verčiasi profesine veikla ir turi administracinius įgaliojimus, arba turi teisę veikti šio juridinio asmens (kitos organizacijos)

---

5 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008.

6 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. kovo 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-89/2014.

7 *Ibid.*

vardu, arba teikia viešąsias paslaugas. Taip pat turi būti nustatyta, kad tokia asmens veikla yra susijusi su viešojo intereso užtikrinimu ir šios veiklos nevykdymas ar netinkamas vykdymas (pvz., piktnaudžiaujant savo padėtimi, viršijant suteiktus įgaliojimus) reikštų viešojo intereso pažeidimą. Kasacinės instancijos teismo praktikoje yra konstatuota, kad privataus ūkio subjekto vadovas ar kitas darbuotojas gali būti prilygintas valstybės tarnautojui, tačiau tokia išvada turi būti daroma įvertinus ne tik formalų einamų pareigų atitikimą BK 230 straipsnyje nurodytiems požymiams, bet ir jo padarytų veiksmų reikšmingumą valstybės tarnybai ar viešiesiems interesams (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-251/2013). Priešingu atveju, t. y. valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu pripažįstant privataus ūkio subjekto vadovą ar kitą jo darbuotoją, formaliai atitinkantį BK 230 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus požymius, ir nevertinat jo veiklos reikšmingumo užtikrinant viešuosius interesus ar valstybės tarnybai, būtų iškreipta nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams esmė, BK XXXIII skyriuje įtvirtintų normų paskirtis. Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad reikalavimai asmenims, dirbantiems valstybės tarnyboje ir privačiame juridiniame asmenyje, daugeliu aspektu iš esmės skiriasi (pvz., priimant asmenį į darbą valstybės tarnyboje, skirtingai nei priimant dirbti privačiame juridiniame asmenyje, paprastai turi būti skelbiamas viešasis konkursas, skiriasi valstybės tarnautojų ir privačių juridinių asmenų darbuotojų drausminės (tarnybinės) atsakomybės pagrindai ir principai.). Taigi ir dėl to vien tik formalus privačių juridinių asmenų vadovų, kitų jų darbuotojų prilyginimas valstybės tarnautojui neatitiktų nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams prasmės, BK XXXIII skyriuje įtvirtintų normų paskirties.⁸

Šiame kontekste pažymėtina, kad UAB „B“ vykdė didmeninę prekybą langų ir durų furnitūra, o UAB „A“ teikė automobilių remonto ir patalpų nuomos paslaugas. Taigi minėtų bendrovių veikla nelaikytina tokia, kuri reikštų viešojo intereso įgyvendinimą. M. M. nusikalstamais veiksmais turtinė žala buvo padaryta privačiam ūkio subjektui ir tai irgi savaime nereiškia, kad taip buvo pažeisti viešieji interesai. Be to, paminėtina ir tai, kad tokie M. M. veiksmai nagrinėjamoje byloje buvo įvertinti baudžiamuoju teisiniu aspektu, juos pagal BK pripažinus padėjimu iššvaistyti svetimą didelės vertės turtą ir dokumentų klastojimu. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus konstatuotina, kad M. M. nelaikytinas BK 228 straipsnio 2 dalyje numatytos nusikalstamos veikos subjektu.⁹

Apibendrinant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką nagrinėjamu klausimu reikia konstatuoti, kad valstybės tarnautojui prilyginto asmens formuliuotės turinys yra nagrinėjamas konkrečios bylos apimtyje. Šiuo atveju bylos duomenimis nebuvo pagrįstas ryšys tarp teisiamojo veiksmų ir žalos viešiesiems interesams. Tačiau Teismo argumentaciją vertinant bendrame teismų praktikos kontekste, manytina, kad ši

8 *Ibid.*

9 *Ibid.*

nutartis bus prielaida intensyvioms diskusijoms dėl termino „valstybės tarnautojų prilygintas asmuo“ turinio ir teisinio vertinimo.

2. Kyšio dalyko, dydžio ir vertės nustatymo bei įvertinimo problematika

Kyšis yra bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdančią įgaliojimus (BK 230 straipsnio 4 dalis). Įstatymų leidėjas aukštu apibendrinimo lygiu nurodo sąlygas, kurioms esant tam tikra nauda gali būti pripažįstama kyšiu. Teismų praktikoje turtinės naudos siekimas suprantamas kaip bet kokios turtinio pobūdžio naudos siekimas (pvz.: neatlygintinai naudotis įmonės turtu, teikiamomis paslaugomis, įsigyti turtą sumažintomis kainomis, gauti jo iš kitų asmenų) ne tik sau, bet ir savo giminėms, šeimos nariams ar kitiems asmenims, su kuriais kaltininkas susijęs draugystės, partnerystės ar kitokiais ryšiais¹⁰. <...> *Byloje nustatyta ir teismų sprendimuose nurodyta, kad Ž. Ž. siekdamas asmeninės turtinės naudos, būdamas Jonavos rajono savivaldybės tarybos narys, Sveikatos, ekologijos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas, be to, jis buvo ir komisijos viešajam pirkimui organizuoti („Sąjūdžio“ aikštės detaliojo plano rengimo) narys, t. y. eidamas aukštas pareigas savivaldybėje, piktnaudžiaudamas einamų pareigų svarba, valdžios atstovo statusu, asmeniniais ryšiais su A. V. ir pažintimi su UAB „Statva“ darbų vykdytoju S. M., kreipėsi į A. V. prašydamas jo susitarti su S. M. neatlygintinai atvežti į jo (Ž. Ž.) namų valdą žvyrą ir granito skaldos. A. V., dirbdamas Jonavos rajono savivaldybės administracijos Remonto, ūkio ir statybos skyriaus vyriausiuoju specialistu, turėdamas administracinius įgaliojimus – 2008 m. rugpjūčio 18 d. Jonavos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingu už Jonavos miesto „Sąjūdžio“ aikštės rekonstrukcijos darbų vykdymą bei priežiūrą, pasinaudodamas šiomis pareigomis bei įgaliojimais, neteisėtai nurodė S. M., nefiksuojant dokumentais, pakrauti granito skaldos ir UAB „Statva“ transportu nuvežti bei neatlygintinai iškrauti Ž. Ž. gyvenamojo namo kieme; teismų nuosprendžiuose nurodyti konkretūs aktyvūs A. V. (taip pat ir Ž. Ž.) veiksmai, kuriais jis siekė ir pasiekė turtinės naudos su juo tarnybinio pobūdžio ryšiais susijusiam Ž. Ž. Taip pat nustatyta, kad A. V. veikė tyčia, suprasdamas ir norėdamas elgtis priešingai tarnybos interesams siekdamas turtinės naudos. Tai, gi, nuteistasis piktnaudžiavo einamomis pareigomis siekdamas neteisėtų tikslų, todėl A. V. gynėjo nurodyta aplinkybė, kad tarp A. V. ir S. M. nebuvo tiesioginio pavaldumo santykių, – nešalina baudžiamosios atsakomybės ir veikos kvalifikavimui neturi*

10 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. balandžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-191/2013.

reikšmės. Apeliacinės instancijos teismas padarė motyvuotas ir teisingas išvadas, kad A. V. veika (esant ja sukeltiems BK 228 straipsnio 1 dalyje nurodytiems padariniams) užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pagal byloje nustatytas faktines aplinkybes, apibūdinančias piktnaudžiavimą siekiant turtinės naudos, baudžiamasis įstatymas pritaikytas tinkamai – nuteistųjų Ž. Ž. ir A. V. veikos pagal BK 228 straipsnio 2 dalį kvalifikuotos teisingai¹¹.

Bylose dėl nusikalstamų veikų, numatytų BK 225 bei 227 straipsniuose, proceso dalyviai skirtingai interpretuoja kyšio dalyką. Antai *Vilniaus apygardos teismo 2008 m. kovo 20 d. nuosprendžiu A. Z. ir A. J. nuteisti pagal BK 24 straipsnio 4 dalį, 22 straipsnio 1 dalį, 227 straipsnio 2 dalį už tai, kad organizavo pasikėsinimą papirkti valstybės tarnautoją V. D., o D. L. nuteistas pagal BK 22 straipsnio 1 dalį, 227 straipsnio 2 dalį už pasikėsinimą papirkti valstybės tarnautoją V. D. Nusikalstama veika padaryta šiomis faktinėmis aplinkybėmis: laikotarpiu nuo 2003 m. gegužės mėn. pradžios iki 2003 m. gegužės 20 d. (ikiteisminio tyrimo ir teismo tiksliai nenustatytą dieną), (duomenys neskelbtini), A. Z., siekdamas teisėto (duomenys neskelbtini) miesto savivaldybės tarybos nario V. D. veikimo vykdant įgaliojimus, t. y. kad jis 2003 m. birželio 11 d. (duomenys neskelbtini) miesto savivaldybės tarybos posėdžio metu vyksiančiuose (duomenys neskelbtini) miesto mero rinkimuose balsuotų už A. Z., nurodė A. J. per V. D. pažįstamą D. L. pasiūlyti V. D. kyšį – sudaryti su juo tariamą didelės vertės projektavimo darbų sandorį, realiai neketinant sukurti teisinių padarinių šio sandorio šalims, bet suteikiant galimybę gauti materialinį atlygį už šių didelės vertės projektavimo darbų tariamą atlikimą¹².*

Priešingai, nei savo kasaciniuose skunduose teigia nuteistieji (*duomenys neskelbtini*), pramogų parko projektavimo darbų sandoris numatant galimybę išmokėti 45 000 Lt avansą teisingai teismo pripažintas kyšiu. Baudžiamosios atsakomybės nustatymas už kyšininkavimui priskiriamas veikas (BK 225–227 straipsniai) BK skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“ reiškia, kad įstatymų leidėjas, be kita ko, siekia užtikrinti sąžiningumo, teisėtumo, nešališkumo, visų lygybės prieš įstatymą bei kitų konstitucinių principų reikalavimų laikymąsi valstybės tarnautojų ir jiems prilygintų asmenų veikloje bei apsaugoti juos nuo neteisėto, nepagrįsto turtinio poveikio, pažeidžiančio minėtų principų reikalavimus¹³. Taigi kyšiu, kaip papirkimo dalyku, pripažįstamas neteisėtai duotas, siūlytas ar žadėtas turtinis atlygis valstybės tarnautojui ar jam prily-

11 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. balandžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-191/2013

12 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-48/2009.

13 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008.

gintam asmeniui už pageidaujamą teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus. Šio turinio atlygio materialus pavidalas ir teisinė forma gali būti įvairūs, tarp jų ir tariamos ar tikros civilinės sutartys su paperkamuoju. Pripažįstant duotą, siūlytą ar žadėtą atlygį kyšiu svarbiausia yra tai, kad šis atlygis, nebūdamas oficialiai reglamentuojamų darbinių santykių dalis, siejamas būtent su valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens įgaliojimų vykdymu. Kolegija konstatuoja, kad teismas, nustatęs, kad (*duomenys neskelbtini*) pramogų parko projektavimo darbų sandoris su galimybe gauti avansą buvo siūlomas V. D. siekiant paveikti jo, kaip (*duomenys neskelbtini*) miesto savivaldybės tarybos nario, balsavimą per (*duomenys neskelbtini*) miesto mero rinkimus, pagrįstai pripažino, kad šis sandoris ir avansas buvo siūdomi kaip kyšis¹⁴.

Nepagrįstas yra ir nuteistųjų kasaciniuose skunduose pateiktas argumentas, kad jų veikose negalima išvelgti nei pasiūlymo, nei pažadėjimo duoti kyšį, nes V. D. nebuvo informuotas apie tai, kokio veikimo iš jo pageidaujama, o vien už motyvus ir tikslus bausti negalima. Kolegija, atmesdama šiuos argumentus, pažymi, kad tiek kyšio pasiūlymas, tiek jo pažadėjimas, kaip nusikalstamos veikos, gali būti padaryti įvairiais būdais: žodžiu, raštu, veiksmu ir pan., ir šiomis veikomis siekiama informuoti valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį apie papirkėjo ketinimus atsilyginti už atitinkamą veikimą ar neveikimą (praeityje ar ateityje) vykdant įgaliojimus. Teismo nustatyti D. L. veiksmai rengiant projektavimo darbų sutarties projektą, susitinkant su V. D. bei derinant su juo sutarties sąlygas, avanso sumokėjimo formą, pasirašant pačią sutartį, esant tyčiai šiuo būdu papirkti V. D., atitinka pasiūlymo ir pažadėjimo duoti kyšį požymius. Teismo nustatyti A. Z. veiksmai nurodinėjant A. J., o šio veiksmai nurodinėjant D. L., kad V. D. reikia kaip kyšį pasiūlyti pasirašyti projektavimo darbų sutartį bei sumokėti 45 000 Lt, kontroliuojant šio plano įgyvendinimą ir koreguojant jo detales, atitinka organizavimo papirkti požymius¹⁵.

Kartais baudžiamąjį proceso dalyviai skirtingai interpretuoja „didelės vertės kyšio“ sampratą. Nuteistųjų kasaciniuose skunduose yra ginčijama teismo išvada, kad V. D. buvo siūlomas didelės vertės kyšis, nes įvykio metu (2003 m. birželio mėn.) buvo mažesnis MGL dydis, ir jį padidinus kyšio dydis nebesiekia reikiamos 250 MGL dydžio vertės. Kolegija atmeta šį argumentą, nes apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo metu 1 MGL dydis buvo 130 Lt, taigi 250 MGL dydis atitinkamai buvo 32 500 Lt. Nusikaltimo padarymo metu 250 MGL dydis buvo 31 250 Lt. Tuo tarpu teismas nustatė, kad V. D. realiai buvo pažadėtas 45 000 Lt vertės kyšis, todėl išvada dėl didelės vertės kyšio yra visiškai pagrįsta imant kaip pagrindą tiek nusikaltimo padarymo, tiek nuosprendžio priėmimo laiką¹⁶.

14 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-48/2009.

15 *Ibid.*

16 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-48/2009.

Paminėtina, kad baudžiamosiose bylose kyla sisteminio teisės normų taikymo ir aiškinimo klausimų. Štai kyšininkavimo, numatyto BK 225 straipsnyje, požymiai – 1) kyšio priėmimas, 2) pažadas jį priimti, 3) susitarimas jį priimti, 4) reikalavimas jį duoti, 5) provokavimas jį duoti – įstatymo dispozicijoje suformuluoti kaip alternatyvūs; baudžiamajai atsakomybei pagal šį Baudžiamojo kodekso straipsnį kilti pakanka, kad būtų padaryta bent viena šių veikų. Įstatymo dispozicijoje nurodyti nusikalstamos veikos požymiai yra vienodos reikšmės, kiekvienas atskirai su kitais nusikalstamos veikos požymiais sudaro visą nusikalstamą veiką, todėl, jeigu kaltininkas padarė veiką, atitinkančią kelis įstatyme numatytus alternatyvius požymius, laikoma, kad padarytos ne kelios, o viena nusikalstama veika, kvalifikuojama pagal BK 225 straipsnio atitinkamą dalį. Kaip matyti iš bylos medžiagos, V. A. nuteistas už tai, kad, būdamas teismo nutartimi paskirtu bankrutuojančios UAB „Egivela“ administratoriumi, taigi būdamas valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu, už neteisėtą neveikimą vykdant įgaliojimus, t. y. tinkamai neorganizuoti administruojamos bendrovės ūkinės finansinės veiklos patikrinimo bei reikiamai nereaguoti į paaiškėjusius pažeidimus, iš jo administruojamos bendrovės akcininko tiesiogiai reikalavo 60 000 Lt kyšio ir susitarė dėl 50 000 Lt kyšio. Bylos medžiaga bei E. B. ir V. A. parodymai patvirtina, kad derybose dėl kyšio V. A. atsisakė 60 000 Lt reikalavimo ir susitarė dėl 50 000 Lt dydžio kyšio, tai rodo, kad reikalavimas transformavosi į konkretų susitarimą, todėl šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas nuosprendyje pagrįstai pažymėjo, kad vien tik deklaratyvus pinigų, reikalaujamų kaip kyšis, sumos paminėjimas dar negali būti laikomas baigtu nusikaltimu, jeigu susitariama kitaip. Atsižvelgdama į tai kasacinės instancijos teisėjų kolegija neturi teisinio pagrindo nesutikti su skundžiamo nuosprendžio aprašomosios dalies pakeitimu, pašalinant konstatavimą, kad V. A. reikalavo iš E. B. 60 000 Lt dydžio kyšio¹⁷.

Tuo tarpu kitoje byloje suformuota atskiroji nuomonė, kurios vienu iš argumentų iškeliamas kyšio vertės klausimas, tačiau kiek kitokiame kontekste. *Kauno apygardos teismo 2011 m. kovo 21 d. nuosprendžiu E. V. nuteistas pagal BK 225 straipsnio 1 dalį laisvės atėmimu vieneriems metams šešioms mėnesiams atliekant bausmę pataisos namuose. Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija 2011 m. liepos 14 d. nuosprendžiu minėtą Kauno apygardos teismo nuosprendį pakeitė: pritaikė BK 75 straipsnio 1 dalį, 67 straipsnio 2 dalies 4 punktą, 71 straipsnį ir E. V. paskirtos bausmės vykdymą atidėjo vieneriems metams bei jam paskyrė baudžiamojo poveikio priemonę – 15 MGL (1950 Lt) dydžio įmoką į nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų asmenų fondą¹⁸.*

17 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-666/2012.

18 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-24/2012.

E. V. savo iniciatyva iš A. P. pareikalavo duoti 30 000 Lt dydžio kyšį, pažadėjo jį priimti ir priėmė 30 000 Lt kyšį už teisėtą savo veikimą vykdant savo įgaliojimus, kad A. P. bus paskirta kita kardomoji priemonė ir šis iš suėmimo bus paleistas. Jis reikalavo, pažadėjo priimti ir priėmė didelės sumos kyšį, kuris tik labai nežymiai mažesnis už 250 MGL dydžio kyšį, kvalifikuojamą kaip sunkų nusikaltimą¹⁹. *A priori* vertinant tokią nuomonę gali kilti mintis, kad yra siekiama bet kokiais argumentais „pritraukti“ sprendimą prie griežtesnės bausmės skyrimo, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tai nėra vienintelis vertinimą keičiantis argumentas. Kita vertus, atsiranda erdvės pamąstymams dėl būtinybės kiek įmanoma sistemiškiau vertinti bylos aplinkybes, nes konkrečiu atveju kyšio vertė gali būti santykinis, sisteminiame įrodymų vertinime dalyvaujantis elementas, neturintis įtakos veikos kvalifikavimui, tačiau įgalinantis parinkti ir skirti adekvatesnę baudžiamojo teisinio poveikio priemonę.

Santykinai naujas dalykas teismų praktikoje yra mažos vertės kyšis. Pagal BK 227 straipsnio 4 dalį atsako tas asmuo, kuris tiesiogiai arba netiesiogiai pasiūlė, pažadėjo ar susitarė duoti arba davė mažesnės negu 1 MGL vertės kyšį valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui arba trečiajam asmeniui už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą arba neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus. Taigi papirkimas objektyviai reiškiasi bent vieno iš alternatyvių veiksmų padarymu: kyšio pasiūlymu, pažadu jį duoti, susitarimu duoti kyšį ar jo davimu. Kyšį žadama, siūloma duoti ar jis duodamas už pageidaujamą valstybės tarnautojo (jam prilyginto asmens) teisėtą arba neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus. Kvalifikuojant asmens veiksmus pagal BK 227 straipsnį, esminę reikšmę turi ne tai, kieno naudai siūloma, žadama, susitariama duoti kyšį ar jis yra duodamas (pvz., pinigai, kitos turtinės vertybės) – ar pačiam valstybės tarnautojui (jam prilygintam asmeniui), ar per valstybės tarnautoją kitam fiziniam, juridiniam asmeniui, o tai, ko siekiama tokiais veiksmais. Šiuo atveju būtina nustatyti, kad, siūlant, žadant, susitariant duoti ar duodant pinigus ar kitas turtines vertybes, valstybės tarnautoją (jam prilygintą asmenį) siekiama paveikti, kad jis, vykdydamas įgaliojimus, elgtųsi taip, kaip to pageidauja papirkėjas. BK 227 straipsnyje numatyta nusikalstama veika padaroma tiesiogine tyčia. Nagrinėjamos bylos kontekste pažymėtina, kad sprendžiant asmens kaltumo dėl papirkimo (BK 227 straipsnis) klausimą reikia įvertinti ne tik tai, kaip atitinkamus tokio asmens (papirkėjo) veiksmus (pvz., perdavimą valstybės tarnautojui tam tikros pinigų sumos) suprato valstybės tarnautojas (jam prilygintas asmuo), bet ir nustatyti šio asmens ketinimą papirkti valstybės tarnautoją (jam prilygintą asmenį). Būtent turi būti įrodyta, kad papirkėjas suvokia, jog jis valstybės tarnautojui

---

19 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo Vytauto Greičiaus atskiroji nuomonė dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 7 d. nutarties Nr. 2K-24/2012.

neteisėtai duoda pinigų (kitas turtines vertybes) už tai, kad šis veiktų (neveiktų) jo naudai, ir nori, kad valstybės tarnautojas priimtų kyšį bei patenkintų jo interesus²⁰.

Atkreiptinas dėmesys, kad apie 48 proc. visų už papirkimą per 2008–2010 m. I pusmetį nuteistų asmenų buvo nuteista pagal BK 227 straipsnio 3 dalį, numatančią baudžiamąją atsakomybę už mažesnės negu 1 MGL vertės kyšio pasiūlymą, pažadėjimą arba davimą valstybės tarnautojui, jam prilyginamam asmeniui arba tarpininkui²¹. Tuo tarpu pagal BK 225 straipsnio 4 dalį 8 valstybės tarnautojai ar jiems prilyginti asmenys (apie 18 proc.) nuteisti už baudžiamojo nusižengimo padarymą, kai kyšio vertė neviršijo 1 MGL dydžio sumos²². Apibendrinant teismų praktiką kyšininkavimo byloje, kai kyšis yra mažesnis nei 1 MGL, reikia paminėti, kad šios normos atsiradimas gali būti vertinamas kaip kraštutinė priemonė, kurios įstatymo leidėjas ėmėsi reaguodamas į Lietuvos korupcijos žemėlapiu ir kitų korupcijos tyrimų duomenis, kurie rodo, kad praktikoje labai didelė dalis atvejų, kai kyšio suma neviršija 130 litų, o tokiais atvejais asmenys nėra linkę vertinti kaip kyšio davimą. Kita vertus, didelis tokių atvejų paplitimas ir tikėtinas intensyvumas daro žalą valstybės institucijų prestižui, krenta visuomenės pasitikėjimas šių institucijų darbuotojais, dėl to mažėja valstybės institucijų veiklos efektyvumas, daroma žala valstybės valdymo sistemai.

3. Teisėto ir neteisėto veikimo/neveikimo turinys ir teisinis vertinimas

Praktikoje pasitaiko atvejų, kai valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo pagal teisės normomis nustatytus įpareigojimus privalo vienu metu vykdyti keletą funkcijų arba vienu pareigų vykdymo metu atsiranda kitos pareigos. Tokiais atvejais iškyla klausimas dėl veikos kvalifikavimo pagal BK 225, 227 straipsnio 1 arba 2 dalis, kadangi, viena vertus, subjektas vykdo pareigas, t. y. veikia teisėtai, tačiau, kita vertus, nuo tam tikro momento nevykdo savo pareigų, tokiu būdu elgdamasis neteisėtai.

Pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu su pakeitimais, padarytais apeliacinės instancijos teismo nuosprendžiu, A. B. ir P. S. nuteisti už tai, kad, būdami valstybės tarnautojai, A. B., dirbdamas Kauno apskrities VPK Kauno m. (duomenys neskelbtini) tyrėju, o P. S. – Kauno apskrities VPK Kauno m. (duomenys neskelbtini) postiniu, vykdydami jiems suteiktus įgaliojimus, važinėdami tarnybiniu automobiliu po jiems

20 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K–540/2013.

21 Teismų praktikos skiriant bausmes už nusikalstamas veikas valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams (Baudžiamojo kodekso 225, 226, 227 ir 228 straipsniai) tyrimas [interaktyvus]. [žiūrėta 2013-12-19]. <http://www2.lat.lt/lat_web_test/4_tpbiuletiniai/senos/nutartis.aspx? id=34914>.

22 *Ibid.*

priskirtą teritoriją ir veikdami bendrininkų grupe, provokavo duoti kyšius ir juos priėmė, būtent:

2008 m. gruodžio 29 d., laikotarpiu nuo 18 val. 08 min. iki 18 val. 13 min., Kauno apskrities VPK tarnybiniame automobilyje „VW Golf“ (valst. Nr. (duomenys neskelbtini), stovėjusiam Kauno r., Karmėlavos sen., Naujasodžio k., (duomenys neskelbtini), provokavo duoti kyšį ir, B. J. tiesiogiai pasiūlius jiems 400 Lt kyšį už neteisėtą neveikimą, t. y. už B. J. nepatraukimą administracinėn atsakomybėn dėl jo galimo padaryto administracinės teisės pažeidimo, numatyto Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 51³ straipsnio 1 dalyje, jį iš B. J. savo naudai priėmė (byloje nustatyta dar 14 nusikalstamos veikos epizodų – aut. past.)²³.

Šioje byloje nuteistųjų veikos buvo kvalifikuotos tiek pagal BK 225 straipsnio 2 dalį, tiek pagal 225 straipsnio 4 dalį. Apeliacinės instancijos teismo nuosprendyje išsamiai išnagrinėti BK 225 straipsnyje numatyti nusikalstamų veikų požymiai ir padaryta pagrįsta išvada, kad pagal byloje surinktus duomenis kiekvienu atveju duoti kyšius buvo provokuojama, reikalaujama ir kyšiai buvo priimami už įtariamą galimą padarytų administracinių teisės pažeidimų neužfiksavimą. Tai, ar kyšius davę asmenys procesų metu dėl administracinių teisės pažeidimų padarymo būtų buvę pripažinti kaltais padarę atitinkamus pažeidimus, ar tokie procesai būtų pasibaigę kitokiais sprendimais, įtakos nuteistųjų veikų kvalifikavimui neturi. Įtakos veikų kvalifikavimui neturi ir A. B. bei jo gynėjo kasaciniame skunde nurodomas argumentas, kad pažeidimų prevenciją nuteistieji vykdė teisėtai, veikdami pagal Policijos veiklos įstatymą. Nuteistieji kaltais pripažinti ne dėl prevencinių funkcijų atlikimo, o dėl ne-reagavimo įstatymų nustatyta tvarka į tikėtina padarytus pažeidimus – visais kyšio priėmimo atvejais kyšius davusiems asmenims buvo paaiškinta, kad jie yra padarę pažeidimus ir kad išvengti administracinės atsakomybės gali už atlygį pareigūnams, t. y. nuteistieji leido suprasti, kad jie veiks neteisėtai nefiksuodami padarytų pažeidimų, jei už pareigos traukti pažeidėjus atsakomybėn nevykdymą bus duotas kyšis. Baudžiamosios atsakomybės pagal BK 225 straipsnio 2 dalį taikymui jokios reikšmės neturi tai, kaip būtų pasibaigusius kyšius davusių asmenų bylos dėl administracinių teisės pažeidimų padarymo, jei nuteistieji kyšius davusiems asmenims būtų surašę administracinių teisės pažeidimų protokolus. Taigi darytina išvada, kad BK 225 straipsnio 2 dalies dispozicijoje nurodytas neteisėto neveikimo požymis nagrinėjamoje byloje nustatytas pagrįstai. Beje, kyšio davimo metu perduotų pinigų nesuradimas ir nepaėmimas netrukdo daryti išvadų dėl kaltumo padarius BK 225 straipsnyje numatytas veikas²⁴.

23 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. spalio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-178/2012.

24 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. spalio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-178/2012.

Išvados

Valstybės tarnautojui prilygintas asmuo baudžiamąja teisine prasme negali būti prilygintas valstybės tarnautojui, o valstybės tarnautojo ir jam prilyginto asmens sąvokų turinys turi būti aiškinamas sistemiskai vadovaujantis ir kitais teisės aktais, nustatančiais jų funkcijas, teises, pareigas ir įgaliojimus.

Kyšių pagal BK XXXIII skyriaus normų taikymo praktiką gali būti bet kokios turtinio pobūdžio naudos siekimas (pvz.: neatlygintinai naudotis įmonės turtu, teikiamomis paslaugomis, įsigyti turtą sumažintomis kainomis, gauti jo iš kitų asmenų), tariamos ar tikros civilinės sutartys su paperkamuoju, galimų turtinių nuostolių išvengimas ir pan. Kyšio suma minėtame BK skyriuje, išreikšta MGL dydžiu, turi būti nurodoma ir vertinama labai tiksliai, kadangi tai yra vienas iš veikos kvalifikavimo kriterijų. Tuo tarpu teisišiam asmeniui skiriant bausmę, sumos, artimos 1 MGL arba 250 MGL, kartu su kitomis byloje nustatytomis aplinkybėmis gali būti vertinamojo pobūdžio, siekiant bausmės individualizavimo tikslų.

Sprendžiant veikų kvalifikavimo pagal BK 225, 227 straipsnio 1 arba 2 dalis klausimą, būtina byloje nustatyti valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiklos, kuri tampa korupcinio elgesio objektu, teisėtumo ribas. Jei valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, pažadėjęs priimti kyšį arba jį priėmęs, susitaria dėl *teisėto veikimo*, tačiau, be sutartų veiksmų, atlieka ir neteisėtus, jis negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 225 straipsnio 2 dalį.

Literatūra

- Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija. Teikimas dėl teisės aktų projektų. 2010-10-01, Nr. (1.5.)7R-8417.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2008 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2009 m. vasario 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-48/2009.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje NR. 2K-24/2012.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. spalio 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-178/2012.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2012 m. gruodžio 18 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-666/2012
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. kovo 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160/2013.
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. balandžio 9 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-191/2013
- Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2013 m. gruodžio

10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-540/2013.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo Vytauto Greičiaus atskiroji nuomonė dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. vasario 7 d. nutarties Nr. 2K-24/2012.

Teismų praktikos skiriant bausmes už nusikalstamas veikas valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams (Baudžiamojo

kodekso 225, 226, 227 ir 228 straipsniai) tyrimas [interaktyvus]. [žiūrėta 2013-12-19]. <http://www2.lat.lt/lat_web_test/4_tpbiuletiniai/senos/nutar-tis.aspx?id=34914>.

Duomenys apie nusikalstamumą Lietuvos Respublikoje. Užregistruotos ir ištirtos nusikalstamos veikos (Forma 1Ž) 2004-2012 m. [interaktyvus]. [žiūrėta 2014-03-18]. <<http://www.nplc.lt:8000/asis/>>.

Anotacija. Darbe nagrinėjami kai kurių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimo probleminiai aspektai. Analizuojamas valstybės tarnautojui prilyginto asmens teisinis vertinimas, tarpininkavimo instituto turinys kyšininkavimo bylose, aptariamai aktualūs teismų praktikos aspektai skiriant bausmes už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Reikšminiai žodžiai: korupcija, korupcija privačiame sektoriuje, teismų praktika, kyšis, papirkimas, valstybės tarnautojui prilygintas asmuo.

ACTUAL ISSUES ON JUDICIAL PRACTICE IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN RESPECT OF CASES CONCERNED WITH CORRUPTION RELATED CRIMES

Artūras Petkus

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. A significant number of changes in Articles of the Criminal Code of Lithuania (hereinafter – C.C.) was made in the year 2011. Some important changes were made in chapter XXXIII of the C.C., providing criminal liability for crimes and misdemeanors against the civil service and the public interest. The essence of the above mentioned changes is the objective to reconcile the rules of the C.C. with the recommendations of European Union institutions report, as well as to ensure the effectiveness of the criminal law. Though the role of development, consideration and adoption of legal norm is a very important process, but the entry into force of the Law itself does not guarantee the effectiveness and proper functioning of the rules as well as regulation of social relations. Another very important stage – legal practice – is directly related to the implementation of justice and judicial practice, the consistency and

quality of the content is becoming one of the main preconditions for the effectiveness of the application to the Criminal Law.

In this paper, the jurisprudence of Lithuanian courts in the field of corruption related crimes is analysed. If the dynamics of passive bribery (Article 225 of the C.C.) in comparison with active bribery (Article 227 of the C.C.) have been analysed during the last decade, it can be tracked that the number of recorded acts of active bribery has increased almost 10 times, while the number of recorded acts of passive bribery has increased about 2 times. There is no ground for a priori opinion that persons have become much more likely to bribe civil servants or persons equivalent thereto. The background for such dynamics could be changes in priorities of law enforcement institutions, etc. Such situation has inspired the overview of some problematic issues in jurisprudence of Lithuanian courts, which relates both to the practical challenges in application of criminal law (qualification of corruption-related offenses, evaluation of evidence and arguments, etc.) and the challenges of criminology (the preventive effect of reaction of state institutions to corruption, etc.).

Keywords: *corruption, corruption in private sector, judicial practice, bribe, active bribery, public servant or a person equivalent thereto.*

Artūras Petkus, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės ir kriminologijos katedros docentas. Mokslinių tyrimų kryptys: korupcijos tyrimai, priežastinumas, prevencija, korupcijos daroma žala, atskirų nusikalstamumo rūšių kriminologinė charakteristika, viešasis saugumas, nusikaltėlio asmenybė, kriminalinė subkultūra.

Artūras Petkus, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Institute of Criminal Law and Procedure, Associate Professor. Research interests: corruption surveys, causation, prevention, damage of corruption, criminological characteristics of particular kinds of crimes, public safety, personality of criminal, criminal subculture.